

อักษรพื้นเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นสมุทรในฐานะอักษรใกล้สูญ

จักรภพ เอี่ยมตะนุช¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอความเป็นมา ลักษณะเฉพาะ บทบาท และสถานภาพของอักษรพื้นเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นสมุทร โดยเน้นไปที่อักษรพื้นเมืองของอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์

แม้ว่าในปัจจุบันทั่วโลกจะให้ความสำคัญต่ออัตลักษณ์ท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะด้านภาษา แต่ตัวอักษรพื้นเมืองกลับไม่ค่อยได้รับความสำคัญ จนตัวอักษรและระบบการเขียนจำนวนมากในโลกได้กลายเป็นอักษรใกล้สูญ กลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มในอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์เคยมีตัวอักษรเป็นของตนเอง ที่มีลักษณะเฉพาะและมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เช่น อักษรบาตัก อักษรบาหลิ อักษรลนตาราของอินโดนีเซีย และอักษรบูอิด อักษรไปบายิน และอักษรฮานูนูอของฟิลิปปินส์ แต่อักษรดังกล่าวค่อย ๆ ลดบทบาทและกลายเป็นอักษรใกล้สูญเนื่องจากอิทธิพลทางการปกครองและวัฒนธรรมของเจ้าอาณานิคมและรัฐบาลส่วนกลาง ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา นักวิชาการและนักกิจกรรมต่างให้ความสนใจกับอักษรพื้นเมืองเหล่านี้มากขึ้น โดยมีการศึกษา วิจัย และฟื้นฟูอักษรดังกล่าว โดยการรวบรวมเอกสารเก่าไม่ใหญ่สูญหายไป การบรรจุการเรียนการสอนอักษรท้องถิ่นเข้าไปในระบบการศึกษา การแปลงอักษรท้องถิ่นเป็นดิจิทัลเพื่อให้แสดงผลในคอมพิวเตอร์ได้ และการนำอักษรไปใช้ในงานศิลปะเพื่อสร้างความตระหนัก

คำสำคัญ : อักษรพื้นเมือง, อักษรใกล้สูญ, ระบบการเขียน, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์

¹ อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50200

* Corresponding author: Tel.: 053-943244 E-mail address: jakrabhop.i@cmu.ac.th

Indigenous Scripts of Maritime Southeast Asia as Endangered Scripts

Jakrabhop lamdanush

Abstract

This article describes background, characteristics, role, and status of indigenous scripts in Maritime Southeast Asia, focusing on Indonesia and the Philippines.

Although the importance of local identity is currently increasing globally, especially linguistic identity, but indigenous scripts have not been treated the same way. This has caused many scripts and writing systems to become endangered. Many ethnic groups of Indonesia and the Philippines once had their own writing systems. But the writing systems have gradually gone nearly extinct, due to political and cultural influences from colonial powers and centralized governments. Such scripts are, for example, Indonesia's Balinese, Batak, and Lontara scripts and the Philippines' Baybayin, Buhid, and Hanunuo scripts. During the past decade, studies and research on the scripts have been conducted. Also, revitalization projects of the scripts are reported, including collection of old documents written with the scripts, developing local language curriculum, digitization of the scripts, and preservation of the scripts through visual art.

Keywords : indigenous script, endangered script, writing system, Indonesia, the Philippines